

Poslanica ministrice za kulturo dr. Aste Vrečko ob svetovnem dnevu svobode tiska

7.5.2026 - Asta Vrečko | gov.si

Dan svobodnega tiska, 3. maj, je bil na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja razglašen kot napoved osvoboditve četrte veje oblasti izpod pritiskov politike in avtorskih odločevalcev.

Danes se novinarstvo ne sooča le z vnovičnim razmahom avtorskih režimov, ampak tudi z morda še hujšo grožnjo digitalnega fevdalizma, ki novinarsko delo prepoznava le kot še en podatkovni tok in varuhe demokracije spreminja v informacijsko potrošniško blago.

Lastniki digitalnih platform tržijo našo pozornost najboljšemu ponudniku, ustvarjalci vsebin pa jim služijo kot poceni delovna sila, vpeta v algoritemsko tovarno. Namesto osvobajanja smo priča novemu zaslužnjevanju medijskih delavcev, namesto stremenju k informirani javnosti pa medijska in podatkovna podjetja danes zagovarjajo predvsem interesne skupine lastnikov ter prek njih vršijo pritisk na odločevalce in javnost.

Dogaja se tiho, a agresivno kapitalsko prevzemanje medijev. Za nove lastnike medij ni podjetje za informiranje javnosti, temveč zgolj orodje za zaščito lastnih kapitalskih naložb in pranje političnega vpliva. Posledica tega je razkrajanje novinarskega poklica. Prekarno delo, nizke plače in nenehna eksistencialna negotovost novinarjev niso le ekonomska težava, temveč najbolj učinkovito orodje za vsiljevanje samocenzure. Novinar, ki se bori za golo preživetje, težko nadzira centre moči.

Država zato ne sme več biti le pasiven opazovalec tega tržnega opustošenja. Profesionalnega novinarstva ne smemo več obravnavati zgolj kot storitve na prostem trgu, temveč kot kritično demokratično infrastrukturo, ki jo je treba sistemsko zaščititi in podpreti.

Na začetku našega mandata na Ministrstvu za kulturo medijem nismo napovedali vojne kot smo večkrat videli v preteklosti. S prenovo medijske zakonodaje smo med drugim prvič uvedli sodobne finančne pomoči medijem, s katerimi podpiramo človeško, etično novinarstvo: sofinanciramo nove zaposlitve, pomagamo tisku in krepimo naročniški model, ki medijem daje največ avtonomije - neodvisno od diktata klikov. Prav tako smo uvedli nekatere varovalke proti nepreglednim medijskim monopolom, od obveznega razkrivanja dejanskega lastništva do presoje učinkov medijske koncentracije na pluralnost in uredniško neodvisnost.

Vsem novinarkam in novinarjem, urednikom in urednicam, ki v tem neizproslem in pogosto sovražnem okolju ohranjate hrbtenico poklica - iskrena hvala in globok poklon ob vašem dnevu. Svoboda medijev, neodvisno novinarstvo in pravica do obveščeniosti so temelji demokratične družbe. In zato ne smemo dopustiti, da se ti temelji zamajajo.

Dr. Asta Vrečko, ministrica za kulturo

<https://www.gov.si/novice/2026-05-03-poslanica-ministrice-za-kulturo-dr-aste-vrecko-ob-svetovnem-dnevu-svobode-tiska>